

ISSN: 2774-0390 (Online)

วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
Journal of Management Science, Sakon Nakhon Rajabhat University
Homepage: <https://so08.tci-thaijo.org/index.php/JMSSNRU>
e-mail: jmssnru@gmail.com

มาตรการในการพิจารณาออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ

Measures governing the issuance of arrest warrants subject to

Certification by public prosecutors

สหัสภัฏ ห้วยหลี่^{1*}, นิรมล ยินดี², อัศดร ไชยพงษ์³

Sahaspat Huilee^{1*}, Niramol Yindee², Akkakorn Chaiyapong³

^{1,2,3} นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

^{1,2,3} Master of Laws Program in Law, Faculty of Law, Suratthani Rajabhat University

Corresponding author's e-mail: sahaspat2543@gmail.com^{1}, juu5940@gmail.com², mr.akkakorn@gmail.com³

Received: March 01, 2026

Revised: May 31, 2026

Accepted: June 05, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการพิจารณาการออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ 2) ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีหลักกฎหมายไทยและต่างประเทศในการพิจารณาการออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ และ 3) หามาตรการในการพิจารณาการออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากบทความวิชาการ เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาด้วยวิธีเขียนแบบพรรณนาความ ทั้งนี้ เพื่อหามาตรการในการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 ในการพิจารณาออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ ผลการศึกษาพบว่า 1) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 กำหนดให้พนักงานสอบสวนสามารถยื่นคำร้องขอออกหมายจับต่อศาลได้โดยตรง โดยไม่ต้องผ่านการกลั่นกรองจากพนักงานอัยการ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหา ได้แก่ การขาดกลไกตรวจสอบพยานหลักฐานก่อนการยื่นคำร้องต่อศาล ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงความยุติธรรมของผู้ต้องหาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และการใช้ดุลพินิจของพนักงานสอบสวนเพียงฝ่ายเดียวโดยปราศจากการตรวจสอบจากองค์กรอิสระ 2) หลักกฎหมายไทยให้อำนาจพนักงานสอบสวนเด็ดขาดโดยไม่มีองค์กรภายนอกตรวจสอบเชิงรุก ซึ่งแตกต่างจากระบบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่กำหนดให้พนักงานอัยการเป็นผู้กลั่นกรองคำร้องตามหลักเหตุอันควรสงสัย สาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ใช้มาตรฐานหลักฐานเพียงพอและบังคับให้พนักงานสอบสวน ต้องหารือร่วมกับพนักงานอัยการก่อนออกหมายจับ และประเทศญี่ปุ่นที่ใช้หลักความสมเหตุสมผลและความจำเป็นในการจำกัดเสรีภาพ 3) มาตรการในการพิจารณาออกหมายจับ

โดยการรับรองของพนักงานอัยการ คือ 3.1) ปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 โดยเพิ่มวรรค 3 และวรรค 4 กำหนดให้ในคดีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกสูงเกินสิบปี ความผิดที่มีโทษประหารชีวิต หรือความผิดที่กระทบต่อความปลอดภัยสาธารณะและความมั่นคงทางเศรษฐกิจอย่างร้ายแรง การยื่นคำร้องขอออกหมายจับต่อศาลต้องได้รับการตรวจสอบและลงนามรับรองจากพนักงานอัยการก่อน พร้อมทั้งให้พนักงานอัยการจัดทำความเห็นเป็นหนังสือประกอบคำร้อง เพื่อสร้างกลไกกลั่นกรองเพิ่มเติมก่อนเข้าสู่การพิจารณาของศาล และ 3.2) การฝึกอบรมเทคโนโลยีสารสนเทศร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน อันก่อให้เกิดความเข้าใจในมาตรฐานหลักฐานชุดเดียวกันและลดความขัดแย้งระหว่างองค์กร รวมทั้งการเสนอระบบฐานข้อมูลกลาง เชื่อมโยงระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด รวมถึงศาลยุติธรรม เพื่อให้การส่งคำร้องและตรวจรับรองทำได้ทันทั่วถึง

คำสำคัญ: พนักงานอัยการ, การออกหมายจับ, มาตรา 66 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

Abstract

The objectives of this research were to: 1) examine the problems concerning the consideration and issuance of arrest warrants subject to prosecutorial certification; 2) study the concepts, theories, and legal principles under Thai and foreign laws relating to the consideration and issuance of arrest warrants subject to prosecutorial certification; and 3) propose appropriate measures for the consideration issuance of arrest warrants subject to prosecutorial certification. This research employed a qualitative research methodology through documentary research, academic articles and relevant legal documents from both Thailand and foreign jurisdictions. The collected data were analyzed using content analysis and descriptive analysis in order to formulate measures for amending Section 66 of the Criminal Procedure Code concerning the consideration and issuance of arrest warrants subject to prosecutorial certification. The findings revealed that 1) Section 66 of the Criminal Procedure Code authorizes inquiry officials to apply directly to the court for arrest warrants without prior screening by public prosecutors. This has resulted in critical issues, namely the lack of a mechanism to verify evidence prior to filing court applications, disparities in access to justice for underprivileged suspects, and the unilateral exercise of discretion by inquiry officials without oversight from an independent body. 2) Thai law grants inquiry officials' exclusive authority without proactive oversight from external bodies. This contrasts sharply with foreign jurisdictions: the United States, where public prosecutors screen warrant applications based on the principle of probable cause; the French Republic, which requires the standard of sufficient evidence and mandates prior consultation between investigating officers and public prosecutors before warrants issuance; and Japan, which strictly applies the principles of reasonableness and necessity in restricting personal liberty. 3) Measures governing the issuance of arrest warrants subject to prosecutorial certification, include: 3.1) amending section 66 of the Criminal Procedure Code by adding paragraphs three and four to mandate that, in criminal cases involving offenses punishable by death, imprisonment exceeding ten years, or offenses severely impacting public safety and economic security, applications for arrest warrants submitted to the court must first be reviewed and certified by a public prosecutor. In addition, the public prosecutor must provide a written legal opinion accompanying the application to establish an additional screening mechanism

prior to judicial consideration; and 3.2) organizing joint information technology training for public prosecutors and inquiry officials to cultivate a shared understanding of uniform evidentiary standards and mitigate inter-agency friction, while developing an integrated database connecting the Royal Thai Police, the Office of the Attorney General, and the Courts of Justice to facilitate prompt warrant submission and certification.

Keywords: public prosecutor, arrest warrants, section 66 of the Criminal Procedure Code

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานับเป็นหลักการสำคัญที่อยู่ภายใต้หลักนิติธรรม (rule of law) และมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล การดำเนินกระบวนการใด ๆ ของรัฐที่กระทบต่อสิทธิของบุคคลจึงต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งความชอบด้วยกฎหมายและความเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมบุคคลให้อยู่ในอำนาจรัฐ อาทิ สิทธิที่จะไม่ถูกจับกุมโดยพลการ (protection from arbitrary arrest) สิทธิการได้รับแจ้งเหตุแห่งการจับกุม (right to be informed) สิทธิการเข้าถึงทนายความ (right to legal counsel) ตลอดจนสิทธิในการตรวจสอบโดยศาลอย่างรวดเร็ว (prompt judicial review) ล้วนเป็นหลักการที่สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งหมายของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมกับการปกป้องสิทธิและเสรีภาพของบุคคล (พจมานพจิ ทีวีสว่างผล, 2563)

ในบริบทของประเทศไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2560) ได้กำหนดหลักการพื้นฐานเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในหมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 26, 28, 29 และ 33) ซึ่งได้วางกรอบให้รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องเคารพและปฏิบัติตาม อาทิ มาตรา 26 ที่บัญญัติห้ามมิให้การตรากฎหมายใด ๆ จำกัดสิทธิหรือเสรีภาพเกินสมควรแก่เหตุ และต้องไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เว้นแต่มีความจำเป็นและเป็นไปตามหลักนิติธรรม มาตรา 28 ที่รับรองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย รวมทั้งห้ามการทรมานหรือการลงโทษที่โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม และมาตรา 29 ที่วางหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด โดยกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่าห้ามมิให้ปฏิบัติต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยเสมือนเป็นผู้กระทำความผิด รวมทั้งยังมีมาตรา 33 ที่คุ้มครองเสรีภาพในเคหสถานโดยกำหนดเงื่อนไขเข้มงวดในการเข้าค้นหรือเข้ารบกวนสิทธิในชีวิตส่วนตัว

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะวางหลักคุ้มครองไว้อย่างรัดกุม แต่ในทางปฏิบัติกลับปรากฏช่องว่างระหว่างตัวบทกฎหมายกับการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะในกระบวนการออกหมายจับซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่รัฐใช้อำนาจแทรกแซงสิทธิเสรีภาพของบุคคล และเป็นมาตรการที่ต้องอาศัยความระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งในการถ่วงดุลระหว่างอำนาจรัฐกับหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหา

เมื่อพิจารณาในมิติของกฎหมายระหว่างประเทศ อนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) (United Nations, 1967) ได้กำหนดหลักการสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการจำกัดเสรีภาพของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีของการจับกุมหรือการคุมขัง รัฐภาคีมีพันธกรณีที่จะต้องรับรองว่าการใช้อำนาจดังกล่าวจะไม่เป็นไปโดยพลการหรือกระทำอย่างไร้เหตุผลอันสมควร อีกทั้งยังต้องจัดให้มีกลไกตรวจสอบและการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกจับกุมอย่างมีประสิทธิภาพ หลักการดังกล่าวจึง

มิได้เป็นเพียงข้อกำหนดทางทฤษฎี หากแต่ยังเป็นบรรทัดฐานที่เชื่อมโยงกับการออกหมายจับของรัฐภาคีแต่ละประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องออกแบบกระบวนการที่สามารถสร้างความสมดุลระหว่างอำนาจรัฐในการรักษา ความสงบเรียบร้อยกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคล

การพิจารณาออกหมายจับในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของแต่ละประเทศมีลักษณะเฉพาะที่สะท้อนถึงระบบกฎหมายและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนที่แตกต่างกันไป ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นตัวอย่างหนึ่งที่กำหนดมาตรฐานการออกหมายจับไว้อย่างเข้มงวด ภายใต้รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (Amendment IV) ซึ่งวางหลักการว่าศาลจะออกหมายจับได้ก็ต่อเมื่อมี “เหตุผลและข้อสงสัยที่มีน้ำหนัก” (probable cause / reasonable suspicion) ที่มีหลักฐานรองรับชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นคำให้การของพยานหรือเอกสารทางราชการที่น่าเชื่อถือ ทั้งนี้เพื่อป้องกันการใช้อำนาจโดยพลการของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบังคับใช้กฎหมาย โดยกระบวนการออกหมายจับของประเทศสหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยการตรวจสอบสามระดับ ได้แก่ การตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวนสอบสวนการพิจารณาของพนักงานอัยการและการอนุมัติของศาล ซึ่งสะท้อนถึงหลักการที่มุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลควบคู่กับการบังคับใช้กฎหมาย

ในขณะที่สาธารณรัฐฝรั่งเศสและประเทศญี่ปุ่น ซึ่งใช้ระบบประมวลกฎหมาย (civil law) ได้กำหนดให้พนักงานอัยการมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายและความเพียงพอของพยานหลักฐานตั้งแต่นั้น โดยในสาธารณรัฐฝรั่งเศส พนักงานอัยการ (procureur de la République) ต้องเป็นผู้ยื่นคำร้องเปิดการสอบสวนและหารือกับผู้พิพากษาสอบสวนก่อนออกหมายจับทุกครั้ง ส่วนประเทศญี่ปุ่นกำหนดให้พนักงานอัยการมีอำนาจกำกับควบคุมการสอบสวนของตำรวจอย่างใกล้ชิด เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างอำนาจขององค์กรต่าง ๆ และคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

สำหรับประเทศไทย แม้จะใช้ระบบประมวลกฎหมาย (civil law) เช่นเดียวกับสาธารณรัฐฝรั่งเศสและประเทศญี่ปุ่น แต่กลับมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ โดยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 กำหนดให้ศาลมีอำนาจออกหมายจับได้เมื่อมี “เหตุอันควรเชื่อว่าบุคคลได้กระทำความผิด” ซึ่งบัญญัติให้พนักงานสอบสวนสามารถยื่นคำร้องต่อศาลได้โดยตรงโดยไม่จำเป็นต้องผ่านการตรวจสอบจากพนักงานอัยการ สถานการณ์ดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาสำคัญหลายประการดังนี้

ประการแรก ปัญหาการออกหมายจับโดยขาดการตรวจสอบที่รัดกุม กล่าวคือ พนักงานสอบสวนมีอำนาจยื่นคำร้องโดยตรงต่อศาลโดยปราศจากการกลั่นกรองจากพนักงานอัยการ อาจทำให้การขอออกหมายจับอาศัยพยานหลักฐานที่ยังไม่เพียงพอหรือไม่ครบถ้วน ซึ่งเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาและก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม ในคดีที่มีความละเอียดอ่อนหรือเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมือง มักทำให้เจ้าหน้าที่เร่งรัดการขอออกหมายจับ เพื่อแสดงผลการปฏิบัติให้สาธารณชนเห็นโดยไม่ผ่านการตรวจสอบที่สมบูรณ์ ซึ่งทำให้กระบวนการยุติธรรมมีความเสี่ยงที่จะถูกแทรกแซงจากปัจจัยภายนอกนำไปสู่ปัญหาเกี่ยวกับความเป็นกลางและความน่าเชื่อถือของระบบกฎหมาย

ประการที่สอง ปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงความยุติธรรม สะท้อนความไม่สมดุลของประเทศไทย ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีสามารถว่าจ้างทนายความเพื่อโต้แย้งหมายจับหรือการควบคุมตัวได้ แต่ผู้ที่ด้อยโอกาสกลับไม่สามารถเข้าถึงสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเท่าเทียม แม้จะมีกองทุนยุติธรรมจัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ แต่ข้อจำกัดด้านกระบวนการความซับซ้อนของเอกสารหลักฐาน รวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่ทั่วถึง ยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ผู้ด้อยโอกาสไม่สามารถใช้ประโยชน์จากกลไกดังกล่าวได้อย่างแท้จริง

ประการที่สาม การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงฝ่ายเดียวในการออกหมายจับโดยมิได้ผ่านการกลั่นกรองจากพนักงานอัยการ โดยเฉพาะในคดีที่เกี่ยวข้องกับการชุมนุมสาธารณะและการแสดงความคิดเห็น

ทางการเมือง ซึ่งก่อให้เกิดข้อถกเถียงเกี่ยวกับความเหมาะสมในการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ ในการเลือกใช้วิธีการออกหมายจับแทนการออกหมายเรียก ทั้งที่ผู้ถูกกล่าวหาที่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งและสามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้ ส่งผลให้เกิดข้อวิพากษ์เกี่ยวกับความได้สัดส่วนในการใช้อำนาจรัฐและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อนว่า การออกหมายจับในประเทศไทยยังมีปัญหาด้านกลไกการตรวจสอบซึ่งส่งผลต่อสิทธิของผู้ต้องหาและความเชื่อมั่นของสังคมต่อกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากบทบัญญัติปัจจุบันของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังไม่กำหนดเงื่อนไขการออกหมายจับไว้อย่างชัดเจนเพียงพอ ทำให้เกิดการตีความและใช้ดุลพินิจที่แตกต่างกัน อาจกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรม

นอกจากนี้ จากการศึกษาสถิติรายงานการออกหมายจับและหมายค้นของศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักรของสำนักงานศาลยุติธรรม (เอกรัฐ ฤชุโรจน์, 2560) ระหว่างปี พ.ศ. 2550 ถึง 2557 พบว่า ปริมาณคำร้องขอออกหมายที่ศาลอนุญาตกับการรายงานผลการดำเนินการตามหมายกลับไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน ข้อค้นพบสถิติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า กระบวนการออกหมายจับมิได้เป็นเพียงขั้นตอนทางเทคนิคในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หากแต่เป็นมาตรการที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยตรง ดังนั้น การออกแบบกลไกตรวจสอบถ่วงดุลที่เหมาะสม โดยเฉพาะบทบาทของพนักงานอัยการในการกลั่นกรองคำร้องขอออกหมายจับ จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการศึกษาอย่างจริงจัง

ปรากฏการณ์ตัวอย่างในทางปฏิบัติที่บุคคลถูกออกหมายจับจากพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน แต่ภายหลังพนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องทุกข้อหา เช่น กรณีเหตุลอบวางระเบิดห้างสรรพสินค้าซีคอนสแควร์ (MGR Online, 2551) เมื่อปี พ.ศ. 2550 ซึ่งศาลได้อนุมัติหมายจับบุคคลตามภาพจากกล้องวงจรปิด เนื่องจากเห็นว่ามีหลักฐานตามสมควรเชื่อว่าอาจเป็นผู้กระทำความผิด อย่างไรก็ตาม ภายหลังการสอบสวนเพิ่มเติมกลับปรากฏว่าพนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาดังกล่าวทุกข้อหา กรณีดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการตรวจสอบและกลั่นกรองพยานหลักฐานก่อนการยื่นคำร้องขอออกหมายจับต่อศาล เนื่องจากการใช้อำนาจดังกล่าวย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ ชื่อเสียง และการดำรงชีวิตของบุคคลอย่างมีนัยสำคัญ

ปัญหาดังกล่าวจึงก่อให้เกิดข้อถกเถียงในเชิงโครงสร้างว่า กระบวนการออกหมายจับของประเทศไทยควรมีกลไกการตรวจสอบเพิ่มเติมโดยพนักงานอัยการก่อนการยื่นคำร้องต่อศาลหรือไม่ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการถ่วงดุลอำนาจและคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนให้รัดกุมยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุทั้งหลายดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษามาตรการในการพิจารณาออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับระบบกฎหมายของต่างประเทศที่มีการกำหนดบทบาทของพนักงานอัยการในการกลั่นกรองคำร้องขอหมายจับ เพื่อนำมาซึ่งข้อเสนอแนะที่เหมาะสมสำหรับการปรับปรุงกระบวนการออกหมายจับของประเทศไทยให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากล อันจะนำไปสู่ความสมดุลระหว่างอำนาจรัฐในการรักษาความสงบเรียบร้อยกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการพิจารณาออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ
2. เพื่อศึกษาแนวคิดและทฤษฎีหลักกฎหมายไทยและต่างประเทศในการพิจารณาออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ

3. เพื่อหามาตรการในการพิจารณาออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษามาตรการในการพิจารณาออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ จำเป็นต้องพิจารณาทั้งแนวคิดทางทฤษฎี หลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะในขั้นตอนก่อนการจำกัดเสรีภาพของบุคคล

ในเชิงแนวคิดทางกฎหมาย การออกหมายจับเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับหลักนิติธรรม (rule of law) และหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ (presumption of innocence) ซึ่งเป็นหลักพื้นฐานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา หลักนิติธรรม (วณิชย์ รัตโนภาส, 2565) กำหนดให้การใช้อำนาจของรัฐต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และไม่ใช้อำนาจโดยอำเภอใจ โดยเฉพาะการจำกัดเสรีภาพของบุคคลซึ่งต้องอาศัยพยานหลักฐานที่เพียงพอและกระบวนการตรวจสอบที่รอบคอบ ขณะที่หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์รับรองว่าผู้ถูกกล่าวหา ยังคงเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด (อิสริยาภรณ์ รักษวิณ, 2557) ดังนั้น การจับกุมหรือควบคุมตัวก่อนพิพากษาจึงต้องอยู่ภายใต้หลักความจำเป็นและความได้สัดส่วน (necessity and proportionality) เพื่อป้องกันมิให้การจำกัดเสรีภาพกลายเป็นการลงโทษล่วงหน้า นอกจากนี้ แนวคิดดังกล่าวยังสอดคล้องกับทฤษฎีการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (checks and balances) และแนวคิดแบบจำลองกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมาย (due process model) ของ Packer (อ้างถึงใน อิสริยาภรณ์ รักษวิณ, 2557; วณิชย์ รัตโนภาส, 2565) ซึ่งให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคลจากการใช้อำนาจรัฐ

ในทางทฤษฎี นักวิชาการด้านกฎหมายอาญาได้อธิบายถึงความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมกับการคุ้มครองสิทธิของบุคคล ผ่านแนวคิดของ Packer ซึ่งเสนอแบบจำลองกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้แก่ แบบจำลองการควบคุมอาชญากรรม (crime control model) และแบบจำลองกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมาย (due process model) โดยแบบจำลองการควบคุมอาชญากรรมมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ส่วนแบบจำลองกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมายให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาและการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐอย่างรอบคอบ

นอกจากนี้ การศึกษากฎหมายเปรียบเทียบพบว่า หลายประเทศได้กำหนดกลไกการกลั่นกรองก่อนการออกหมายจับ โดยให้พนักงานอัยการมีบทบาทในการประเมินพยานหลักฐานก่อนเสนอคำร้องต่อศาล เช่น ในระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศสและญี่ปุ่น ซึ่งกำหนดให้อัยการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความเพียงพอของพยานหลักฐานก่อนที่จะยื่นคำร้องต่อผู้พิพากษา เพื่อให้การจำกัดเสรีภาพของบุคคลเป็นไปตามหลักความจำเป็นและความได้สัดส่วน

สำหรับประเทศไทย แม้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจะกำหนดให้การออกหมายจับต้องอาศัยคำสั่งของศาลตามมาตรา 66 แต่โครงสร้างของกระบวนการยังเปิดโอกาสให้พนักงานสอบสวนสามารถยื่นคำร้องต่อศาลได้โดยตรงโดยไม่มีการกลั่นกรองจากพนักงานอัยการในขั้นก่อนหน้า ส่งผลให้การตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้อำนาจจำกัดเสรีภาพยังคงพึ่งพาการพิจารณาของศาลเป็นหลัก

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า แนวคิดทางกฎหมายสมัยใหม่มุ่งให้มีการตรวจสอบหลายขั้นก่อนการจำกัดเสรีภาพของบุคคล โดยเฉพาะการเพิ่มบทบาทของพนักงานอัยการในฐานะกลไกการกลั่นกรองพยานหลักฐานก่อนถึงศาล ดังนั้น การศึกษามาตรการในการพิจารณาออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการจึงมีความสำคัญในการพัฒนากลไกถ่วงดุลอำนาจในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “มาตรการในการพิจารณาออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ประเภทการวิจัยเอกสาร (documentary research) ซึ่งมีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ เอกสารทางวิชาการและเอกสารทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการออกหมายจับและบทบาทของพนักงานอัยการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ดังนี้

1) บทบัญญัติกฎหมายภายในประเทศ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนคดีพิเศษ

2) กฎหมายและแนวปฏิบัติของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และญี่ปุ่น

3) มาตรฐานและกติกาสากล เช่น แนวปฏิบัติของสหประชาชาติเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและกระบวนการยุติธรรม

4) ตำรา งานวิจัย บทความวิชาการ และข้อเขียนเชิงวิชาการในสาขากฎหมายอาญา กระบวนการยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน

5) คำพิพากษา คำสั่ง และเอกสารตีความทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดประชากรลักษณะนี้สอดคล้องกับรูปแบบการวิจัยเชิงกฎหมาย (legal research) ซึ่งเน้นการศึกษาแหล่งข้อมูลเชิงเอกสารเป็นหลัก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การศึกษาค้นคว้าเอกสาร โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ประกอบด้วย

1) เอกสารทางกฎหมาย (legal texts) ได้แก่ ประมวลกฎหมาย กฎหมายเปรียบเทียบ คำพิพากษา และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2) เอกสารทางวิชาการ (scholarly works) เช่น ตำรา บทความวิจัย และรายงานเชิงนโยบาย

3) เอกสารสากล (international standards) เช่น ICCPR, Tokyo Rules, และแนวปฏิบัติของ UN เกี่ยวกับบทบาทอัยการ

4) กรอบแนวคิดทางทฤษฎี ที่ใช้เป็นเครื่องมือวิเคราะห์ เช่น หลักความได้สัดส่วน (proportionality), due process model / crime control model หลักการถ่วงดุลอำนาจ (checks and balances) และแนวคิดการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหา

เอกสารทั้งหมดถูกใช้เป็น “เครื่องมือวิเคราะห์” เพื่อทำความเข้าใจปัญหาเชิงโครงสร้างและข้อเสนอทางกฎหมาย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการ ดังนี้

1) การเก็บรวบรวมจากเอกสารทางกฎหมายภายในประเทศ เช่น กฎหมายที่บังคับใช้ คำพิพากษา เหตุผลประกอบร่างกฎหมาย และบทความทางกฎหมาย

2) การรวบรวมข้อมูลจากกฎหมายเปรียบเทียบของต่างประเทศ ได้แก่ ระบบการกลั่นกรองก่อนออกหมายจับในสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศสและญี่ปุ่น เพื่อศึกษากรอบทางโครงสร้างของระบบต่างประเทศ

- 3) การเก็บรวบรวมกรอบมาตรฐานสากล ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ เสรีภาพ และการจำกัดเสรีภาพทางอาญา
- 4) การรวบรวมงานวิจัยและบทความวิชาการ ที่สะท้อนแนวโน้มทางทฤษฎี ผลการศึกษาเชิงสากล และข้อวิเคราะห์เกี่ยวกับการควบคุมอำนาจรัฐ
- 5) การเก็บรวบรวมกรณีศึกษา เช่น บทบาทพนักงานอัยการในคดีพิเศษตามกฎหมาย DSI ซึ่งทำหน้าที่เป็นต้นแบบเชิงปฏิบัติของการเพิ่มการกลั่นกรองทางกฎหมาย (legal filter)

กระบวนการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดถูกจัดหมวดหมู่ตามประเด็นวิจัย ได้แก่ ปัญหาเชิงโครงสร้าง แนวคิดและทฤษฎี กฎหมายไทย กฎหมายต่างประเทศ และมาตรการเสนอแนะ เพื่อให้ใช้วิเคราะห์ถึงแนวคิด หลักการ และมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาออกหมายจับและบทบาทของพนักงานอัยการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) เพื่อเปรียบเทียบแนวคิด หลักการ และมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยกับต่างประเทศ รวมทั้งวิเคราะห์ความเหมาะสมของการนำแนวคิดการรับรองการออกหมายจับโดยพนักงานอัยการมาประยุกต์ใช้ในระบบกฎหมายไทย และเสนอแนวทางในการพัฒนามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมต่อไป ดังนี้

- 1) วิเคราะห์เนื้อหาเชิงกฎหมาย (doctrinal analysis) เพื่อทำความเข้าใจเจตนารมณ์ บทบัญญัติ และหลักการของกฎหมายตามมาตรา 66 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- 2) เปรียบเทียบโครงสร้างทางกฎหมาย (comparative legal analysis) ระหว่างประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อระบุดความแตกต่างด้านโครงสร้าง กลไกการกลั่นกรอง และระดับการคุ้มครองสิทธิ
- 3) สังเคราะห์ผลจากทฤษฎีและหลักกฎหมาย เช่น หลักนิติธรรม หลักความได้สัดส่วน และมาตรฐานสิทธิมนุษยชน
- 4) วิเคราะห์ความเหมาะสมเชิงโครงสร้าง ว่าการนำกลไกการรับรองของพนักงานอัยการมาใช้ในคดีร้ายแรงในประเทศไทยสามารถทำได้ในทางปฏิบัติหรือไม่

สรุปผลการวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายกฎหมาย โดยพิจารณาความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมกับการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหา

การวิเคราะห์ทั้งหมดมุ่งตอบคำถามวิจัยเกี่ยวกับปัญหาเชิงโครงสร้าง แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และความเหมาะสมของมาตรการในการพิจารณาออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการในบริบทของกฎหมายไทย

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการพิจารณาการออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ พบว่าปัญหาสำคัญของระบบไทยมิได้อยู่ที่การขาดหลักการทางกฎหมาย หากแต่อยู่ที่ “โครงสร้างการใช้อำนาจ” ในขั้นก่อนการออกหมายจับ โดยพนักงานสอบสวนสามารถยื่นคำร้องต่อศาลได้โดยตรงโดยไม่มีการกลั่นกรองเชิงเนื้อหาจากองค์กรอื่น ส่งผลให้ศาลทำหน้าที่เป็นกลไกถ่วงดุลเพียงด้านสุดท้าย ขณะที่กระบวนการตรวจสอบก่อนถึงศาลยังมีลักษณะจำกัด

แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 จะกำหนดเกณฑ์ “พยานหลักฐานตามสมควร” และ “เหตุอันควรเชื่อ” ไว้แล้ว แต่ถ้อยคำดังกล่าวมีลักษณะเปิดกว้างและพึงพาดุลพินิจของฝ่ายสอบสวนเป็นสำคัญ

หากขาดกลไกกลั่นกรองเพิ่มเติม ย่อมเสี่ยงต่อการใช้มาตรการจำกัดเสรีภาพโดยไม่จำเป็น โดยเฉพาะเมื่อการจับกุมเป็นจุดตั้งต้นของการควบคุมตัวและส่งผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลโดยตรง

ดังนั้น ปัญหาที่แท้จริงจึงมิใช่การขาดบทบัญญัติทางกฎหมาย แต่คือการขาดกลไกเชิงโครงสร้างที่ทำให้หลักความจำเป็นและความได้สัดส่วนถูกตรวจสอบอย่างรอบด้านก่อนเสนอศาล

2. ผลการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีหลักกฎหมายไทยและต่างประเทศในการพิจารณาการออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ พบว่า แนวคิดหลักของการออกหมายจับตั้งอยู่บนหลักนิติธรรม การสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ และหลักการถ่วงดุลอำนาจระหว่างองค์กรในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

ในเชิงทฤษฎี ระบบที่ให้ความสำคัญกับ แบบจำลองกระบวนการที่ต้องตามกฎหมาย (due process model) จะเน้นการตรวจสอบหลายชั้นก่อนจำกัดเสรีภาพบุคคล ขณะที่แบบจำลองการควบคุมอาชญากรรม (crime control model) ให้น้ำหนักต่อประสิทธิภาพของรัฐมากกว่า อย่างไรก็ตาม แนวโน้มของกฎหมายสมัยใหม่มิได้เลือกข้างอย่างเด็ดขาด หากแต่พยายามผสมผสานทั้งสองแนวคิด โดยกำหนดให้การออกหมายจับเป็นมาตรการสุดท้ายที่ต้องผ่านกลไกตรวจสอบที่เข้มงวด

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ พบว่า ระบบกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศสและญี่ปุ่น แม้มีรายละเอียดเชิงกระบวนการแตกต่างกัน แต่มีลักษณะร่วมกันสำคัญ คือ การกำหนดให้พนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทเป็น “กลไกกลั่นกรองทางกฎหมาย” (legal filter) ก่อนเสนอคำร้องขอออกหมายจับต่อศาล อันเป็นการเพิ่มระดับการตรวจสอบภายในฝ่ายบริหารก่อนการใช้อำนาจรัฐที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคล

ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะระบบของรัฐแคลิฟอร์เนีย การขอออกหมายจับต้องตั้งอยู่บนหลักเหตุอันควรสงสัย (probable cause) และต้องมีข้อเท็จจริงรองรับภายใต้คำรับรองโดยคำปฏิญาณหรือคำยืนยัน (oath or affirmation) ตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 4 (Fourth Amendment) อีกทั้งในทางปฏิบัติ พนักงานอัยการมีบทบาทสำคัญในการประเมินความเพียงพอของพยานหลักฐานและความเหมาะสมของการใช้หมายจับหรือหมายเรียกก่อนเสนอศาล อันเป็นการควบคุมตรวจสอบภายในฝ่ายบริหารอีกชั้นหนึ่ง

ส่วนประเทศสาธารณรัฐฝรั่งเศส ภายใต้ระบบไต่สวน (inquisitorial system) ได้กำหนดให้พนักงานอัยการ (public prosecutor) และผู้พิพากษาไต่สวน (investigating judge) เข้ามามีบทบาทกำกับดูแลการสอบสวนอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะในคดีร้ายแรง การจำกัดเสรีภาพต้องผ่านการประเมินทั้งในด้านความจำเป็นและความได้สัดส่วน ก่อนเข้าสู่การพิจารณาของฝ่ายตุลาการ ซึ่งสะท้อนโครงสร้างการควบคุมหลายระดับ

ขณะที่ประเทศญี่ปุ่น ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 199 กำหนดให้ตำรวจไม่อาจยื่นคำร้องขอออกหมายจับต่อศาลโดยตรง แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจากพนักงานอัยการก่อนเสมอ โดยพนักงานอัยการมีหน้าที่ประเมินทั้งความเพียงพอของพยานหลักฐาน ความจำเป็นในการจำกัดเสรีภาพ และความได้สัดส่วนของมาตรการจับกุมก่อนเสนอศาล อันสะท้อนแนวคิดว่าการจำกัดเสรีภาพต้องอยู่ภายใต้การตรวจสอบหลายชั้นและใช้เท่าที่จำเป็น

เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย จะเห็นได้ว่าโครงสร้างตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 ยังคงเปิดโอกาสให้พนักงานสอบสวนยื่นคำร้องขอออกหมายจับต่อศาลได้โดยตรง ทำให้การริเริ่มจำกัดเสรีภาพยังคงตั้งอยู่บนดุลพินิจของฝ่ายสอบสวนเป็นสำคัญ แม้ศาลจะทำหน้าที่ควบคุมตรวจสอบในชั้นปลาย แต่ระบบไทยยังขาดกลไกตรวจสอบภายในฝ่ายบริหารก่อนถึงศาล แตกต่างจากระบบของประเทศสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และญี่ปุ่น ที่กำหนดให้พนักงานอัยการทำหน้าที่เป็นกลไกกลั่นกรองทางกฎหมายก่อนเข้าสู่การ

พิจารณาของฝ่ายตุลาการ

ดังนั้น ความแตกต่างสำคัญจึงมิได้อยู่เพียงรายละเอียดเชิงกระบวนการ หากแต่อยู่ที่ “โครงสร้างการถ่วงดุลอำนาจ” ในขั้นตอนการจำกัดเสรีภาพ กล่าวคือ ระบบที่มีการกลั่นกรองโดยพนักงานอัยการก่อนเสนอศาลย่อมเพิ่มระดับความรอบคอบและความเข้มข้นในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลได้มากกว่าระบบที่พึ่งพาการควบคุมโดยศาลเพียงชั้นเดียวภายหลังการเสนอคำร้องจากฝ่ายสอบสวน

3. ผลการศึกษาเกี่ยวกับมาตรการในการพิจารณาการออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการจากการวิเคราะห์เชิงโครงสร้าง พบว่า การกำหนดให้พนักงานอัยการมีบทบาทในการรับรองคำร้องขอออกหมายจับก่อนเสนอศาล สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกเพิ่มชั้นการตรวจสอบ (additional layer of scrutiny) โดยไม่กระทบต่ออำนาจของศาล หากออกแบบในลักษณะ “การกลั่นกรองเชิงกฎหมาย” มิใช่การแทรกแซงดุลพินิจของศาล

มาตรการดังกล่าวมีศักยภาพในการลดปัญหาสำนวนอ่อน ลดความเสี่ยงในการละเมิดสิทธิ และส่งเสริมให้การใช้มาตรการจับกุมเป็นไปตามหลักความจำเป็นและได้สัดส่วนมากขึ้น ทั้งยังช่วยแบ่งเบาภาระของศาลในฐานะผู้ตรวจสอบด้านสุดท้าย ด้วยการเพิ่มคุณภาพของคำร้องก่อนเข้าสู่กระบวนการพิจารณา

อย่างไรก็ดี การนำมาตรการดังกล่าวมาใช้ต้องคำนึงถึงข้อจำกัดด้านทรัพยากร เวลา และโครงสร้างองค์กร เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการกลั่นกรองกลายเป็นขั้นตอนที่ก่อให้เกิดความล่าช้าเกินสมควร

โดยสรุป ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การกำหนดให้พนักงานอัยการมีบทบาทในการรับรองคำร้องขอออกหมายจับมิใช่เพียงข้อเสนอเชิงทฤษฎี หากแต่เป็นมาตรการที่สอดคล้องกับหลักนิติธรรมและมาตรฐานสากล และสามารถออกแบบให้สอดคล้องกับระบบกฎหมายไทยได้ในทางปฏิบัติ

การอภิปรายผล

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการในการพิจารณาการออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ปัญหาการพิจารณาการออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานที่ว่า ปัญหาของมาตรา 66 มิได้อยู่ที่ตัวบทกฎหมาย หากแต่อยู่ที่โครงสร้างการใช้อำนาจก่อนถึงศาล กล่าวคือ การเปิดช่องให้พนักงานสอบสวนยื่นคำร้องต่อศาลโดยตรง ทำให้กระบวนการจำกัดเสรีภาพตั้งต้นจากดุลพินิจของฝ่ายสอบสวนเป็นหลัก ขณะที่ศาลทำหน้าที่ถ่วงดุลเพียงชั้นปลาย

แม้มาตรา 66 กำหนดเงื่อนไข “พยานหลักฐานตามสมควร” และ “เหตุอันควรเชื่อ” ไว้แล้ว แต่ถ้อยคำดังกล่าวมีลักษณะเปิดกว้างและต้องพึ่งพาการประเมินของฝ่ายสอบสวนเป็นสำคัญ เมื่อขาดกลไกกลั่นกรองภายในฝ่ายบริหารก่อนถึงศาล โครงสร้างจึงมีลักษณะเป็นการควบคุมชั้นเดียว (single-layer judicial control) ซึ่งอาจยังไม่เพียงพอในกรณีที่มาตรการมีความรุนแรงสูง

ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า การขาดกลไกตรวจสอบ “legal filter” เชิงโครงสร้าง อาจทำให้การจำกัดเสรีภาพไม่ผ่านการประเมินความจำเป็นและความได้สัดส่วนอย่างรอบด้านก่อนถึงศาล และเป็นช่องว่างระหว่างหลักการตามรัฐธรรมนูญกับการปฏิบัติในทางคดี อันนำไปสู่ความจำเป็นในการออกแบบกลไกถ่วงดุลเพิ่มเติม

2. แนวคิดและทฤษฎีหลักกฎหมายไทยและต่างประเทศในการพิจารณาการออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ ดังตาราง 1 การเปรียบเทียบโครงสร้างการตรวจสอบและกลั่นกรองคำร้องขอออกหมายจับของประเทศไทย สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และญี่ปุ่น

ตาราง 1 การเปรียบเทียบโครงสร้างการตรวจสอบและกลั่นกรองคำร้องขอออกหมายจับของประเทศไทย
สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และญี่ปุ่น

ประเด็น	ไทย	สหรัฐอเมริกา	สาธารณรัฐฝรั่งเศส	ญี่ปุ่น
จุดเด่น	ศาลเป็นผู้อนุมัติ หมายจับเพื่อ คุ้มครองสิทธิ ประชาชน	ระบบกล่าวหา (Adversarial System) เน้นสิทธิผู้ต้องหาและการ ต่อรองคำรับสารภาพ	ระบบผสม เน้นไต่ สวนและตรวจสอบ หลายชั้น	พนักงานอัยการเป็น ศูนย์กลาง ควบคุม ทั้งสอบสวนและ ฟ้องคดี
ความแตกต่าง	ตำรวจมีบทบาท หลักในการ รวบรวม พยานหลักฐาน	พนักงานอัยการและ ตำรวจทำงานร่วมกัน ใกล้ชิด พร้อมใช้ พร้อมใช้ คณะลูกขุนใหญ่ (grand jury) บางรัฐ	ผู้พิพากษาไต่สวนมี บทบาทสำคัญในการ ออกหมายจับ	ทุกการออกหมาย จับต้องผ่านความ เห็นชอบพนักงาน อัยการก่อน
อำนาจหน้าที่	ตำรวจขอ หมายจับ พนักงานอัยการ กลั่นกรอง ศาล อนุมัติ	พนักงานอัยการกำหนด ทิศทางคดี พนักงาน สอบสวนดำเนินการ สอบสวน ศาลตรวจสอบ เหตุอันควรสงสัย (probable cause)	พนักงานอัยการ กำกับตำรวจ ผู้พิพากษาไต่สวน ออกหมายและ ควบคุมคดี	พนักงานอัยการ กำกับสอบสวน ตรวจพยาน หลักฐานและสั่งฟ้อง
บทบาท	ควบคุมการใช้ อำนาจรัฐและ คุ้มครองเสรีภาพ ประชาชน	ถ่วงดุลระหว่างรัฐกับสิทธิ ผู้ต้องหา	สร้างสมดุลระหว่าง การปราบปราม อาชญากรรมกับ สิทธิประชาชน	ตรวจสอบความ ถูกต้องและ ความชอบธรรมของ คดี
มาตรฐานออก หมายจับ	ต้องมีเหตุอันควร เชื่อว่ากระทำความผิด	ใช้หลักเหตุอันควรเชื่อ เหตุอันควรสงสัย	ใช้หลักหลักฐาน เพียงพอ	ใช้หลักเหตุอันควร สงสัยและ การเห็นชอบจาก พนักงานอัยการ
ความสัมพันธ์ พนักงานสอบสวน- พนักงานอัยการ	ทำงานร่วมกันแต่ แยกอำนาจ ชัดเจน	ประสานงานใกล้ชิดในการ ดำเนินคดี	พนักงานอัยการ ควบคุมแนวทาง สอบสวนของตำรวจ	พนักงานอัยการ กำกับการสอบสวน ตั้งแต่ต้นคดี
การคุ้มครอง สิทธิประชาชน	ศาลตรวจสอบ ก่อนออก หมายจับ	ให้สิทธิผู้ต้องหาเข้มแข็ง เช่น Miranda rights	มีการตรวจสอบ หลายระดับโดย พนักงานอัยการและ ผู้พิพากษา	ตรวจสอบ พยานหลักฐานอย่าง เข้มงวดก่อนจับกุม

จากการศึกษาเปรียบเทียบระบบการออกหมายจับและบทบาทของพนักงานอัยการในประเทศไทย
สหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และญี่ปุ่น พบว่า แม้แต่ละประเทศจะมีรากฐานทางกฎหมายและโครงสร้าง
กระบวนการยุติธรรมที่แตกต่างกัน แต่ต่างมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การสร้างดุลยภาพระหว่าง “ประสิทธิภาพ

ในการปราบปรามอาชญากรรม” กับ “การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน” ภายใต้หลักนิติรัฐและหลักกระบวนการอันชอบธรรม (due process of law)

ประเทศไทย มีลักษณะของระบบกล่าวหาแบบผสม โดยให้อำนาจตำรวจเป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานและเสนอคำร้องขอออกหมายจับต่อศาล ขณะที่พนักงานอัยการมีบทบาทในการกลั่นกรองสำนวนและตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย ส่วนศาลเป็นองค์กรที่มีอำนาจสูงสุดในการอนุมัติหมายจับ จึงสะท้อนแนวคิดที่มุ่งคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนผ่านการตรวจสอบโดยฝ่ายตุลาการก่อนการจำกัดเสรีภาพของบุคคล

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีระบบกฎหมายแบบกล่าวหา (adversarial system) ที่เน้นการแข่งขันกันระหว่างฝ่ายโจทก์และฝ่ายจำเลยภายใต้การควบคุมของศาล โดยให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิทธิของผู้ต้องหา เช่น หลัก Miranda rights และหลักเหตุอันควรสงสัย ในการออกหมายจับ นอกจากนี้ พนักงานอัยการยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางคดีและการเจรจาต่อรองคำรับสารภาพ (Plea Bargaining) ซึ่งทำให้กระบวนการยุติธรรมมีความรวดเร็วและลดภาระของศาล อย่างไรก็ตาม ระบบดังกล่าวก็สะท้อนถึงแนวคิดที่ให้น้ำหนักกับ “สิทธิของจำเลย” และ “เสรีภาพส่วนบุคคล” อย่างเด่นชัด

สาธารณรัฐฝรั่งเศส มีลักษณะเป็นระบบผสมระหว่างระบบไต่สวนและระบบกล่าวหา โดยผู้พิพากษาไต่สวน (investigating Judge) มีบทบาทสำคัญในการควบคุมและตรวจสอบการสอบสวนคดีอาญา อัยการทำหน้าที่กำกับแนวทางการดำเนินคดีและควบคุมการปฏิบัติงานของตำรวจ ขณะที่การออกหมายจับจะต้องอาศัยพยานหลักฐานที่เพียงพอ และอยู่ภายใต้การตรวจสอบหลายชั้น ทำให้ระบบกฎหมายฝรั่งเศสมีลักษณะเด่นด้าน “การถ่วงดุลอำนาจ” และ “การควบคุมการใช้อำนาจรัฐ” อย่างละเอียดรอบคอบ โดยเฉพาะในกรณีการจับกุมโดยไม่มีหมายในความผิดซึ่งหน้า ซึ่งกฎหมายกำหนดขั้นตอนตรวจสอบไว้อย่างชัดเจน

ส่วนประเทศญี่ปุ่น เป็นระบบที่ให้อำนาจพนักงานอัยการอย่างเข้มแข็งและเป็นศูนย์กลางของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ภายใต้หลัก “หลักความเป็นเอกภาพในการดำเนินคดี (unity of prosecution)” หรือความเป็นเอกภาพในการดำเนินคดี อัยการญี่ปุ่นมีอำนาจครอบคลุมตั้งแต่การกำกับดูแลการสอบสวนของตำรวจ การตรวจสอบพยานหลักฐาน การเห็นชอบก่อนขอออกหมายจับ ไปจนถึงการตัดสินใจสั่งฟ้องคดี ทำให้การดำเนินคดีอาญาของญี่ปุ่นมีความรัดกุมสูง และมีอัตราการพิพากษาลงโทษในคดีที่สั่งฟ้องสูงมาก เนื่องจากอัยการจะสั่งฟ้องเฉพาะคดีที่มีพยานหลักฐานหนักแน่นเพียงพอเท่านั้น จึงสะท้อนแนวคิดที่มุ่งเน้น “ความถูกต้องของการฟ้องคดี” มากกว่าการเร่งรัดปริมาณคดีเข้าสู่ศาล

เมื่อพิจารณาในภาพรวม จะเห็นได้ว่าทั้งสี่ประเทศต่างให้ความสำคัญต่อการตรวจสอบและควบคุมการใช้อำนาจในการจับกุมบุคคล แต่มีความแตกต่างกันในเชิงโครงสร้างและบทบาทขององค์กรในกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ ประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาให้น้ำหนักกับบทบาทของศาลในการตรวจสอบการออกหมายจับ ขณะที่สาธารณรัฐฝรั่งเศสและญี่ปุ่นให้อำนาจพนักงานอัยการเข้ามามีบทบาทเชิงกำกับและกลั่นกรองการสอบสวนอย่างใกล้ชิดมากกว่า นอกจากนี้ ญี่ปุ่นและสาธารณรัฐฝรั่งเศสยังสะท้อนแนวคิดของระบบกฎหมายที่เน้น “การควบคุมคุณภาพของคดี” ผ่านการตรวจสอบหลายระดับ ส่วนสหรัฐอเมริกาจะเน้น “การคุ้มครองสิทธิของจำเลย” ผ่านการแข่งขันกันในการพิจารณาและการตรวจสอบโดยศาล

ดังนั้น การศึกษาเปรียบเทียบระบบกฎหมายของทั้งสี่ประเทศจึงแสดงให้เห็นว่า แม้แนวทางการออกหมายจับและบทบาทของพนักงานอัยการจะมีรายละเอียดแตกต่างกันตามบริบททางกฎหมายและประวัติศาสตร์ของแต่ละประเทศ แต่สาระสำคัญร่วมกัน คือ การสร้างกลไกถ่วงดุลอำนาจรัฐ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพของประชาชนภายใต้หลักนิติธรรมอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

3. มาตรการในการพิจารณาออกหมายจับโดยการรับรองของพนักงานอัยการ พบว่าการกำหนดให้พนักงานอัยการรับรองคำร้องก่อนขอออกหมายจับสามารถทำหน้าที่เป็นกลไกเพิ่มขั้นตอนการตรวจสอบได้จริง โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาต้นแบบในคดีพิเศษ (DSI) ซึ่งพิสูจน์ในทางปฏิบัติแล้วว่าการบูรณาการอัยการตั้งแต่ต้นทางมิได้ทำให้ระบบหยุดชะงัก

อย่างไรก็ตาม ข้อค้นพบยังสะท้อนว่า การกำหนดให้รับรองในทุกคดีอาจก่อให้เกิดภาระเกินสมควร จึงควรออกแบบกลไกแบบ “จำกัดขอบเขต” โดยใช้เฉพาะคดีที่มีอัตราโทษสูง (เช่น เกินสิบปี จำคุกตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต) หรือคดีที่มีผลกระทบต่อสาธารณะในระดับสูง แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนในเชิงโครงสร้าง คือ เพิ่มความเข้มข้นของการถ่วงดุลเฉพาะกรณีที่มีความเสี่ยงต่อสิทธิมีระดับสูง

ในเชิงนโยบาย เพื่อไม่ให้กระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ควรกำหนดกรอบเวลาการรับรองที่ชัดเจน พร้อมพัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการส่งคำร้องและความเห็นทางกฎหมาย เพื่อให้การกลั่นกรองเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้

ดังนั้น ข้อค้นพบโดยรวมจึงสนับสนุนสมมติฐานว่า การเพิ่มบทบาทพนักงานอัยการก่อนการออกหมายจับมิใช่การเพิ่มขั้นตอนโดยไม่จำเป็น หากแต่เป็นการออกแบบกลไกถ่วงดุลที่เหมาะสมเฉพาะคดีที่มีความร้ายแรงสูง และสามารถพัฒนาเครื่องมือทางเทคโนโลยีเพื่อลดผลกระทบต่อประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาพบว่า กระบวนการออกหมายจับตามกฎหมายไทยในปัจจุบันยังคงอาศัยการพิจารณาคำร้องของพนักงานสอบสวนและการตรวจสอบของศาลเป็นหลัก โดยยังไม่มีกรกลั่นกรองคำร้องโดยพนักงานอัยการก่อนยื่นต่อศาล ทั้งที่การออกหมายจับเป็นมาตรการที่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของบุคคลโดยตรง งานวิจัยนี้จึงก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ว่า การกำหนดให้พนักงานอัยการเข้ามาตรวจสอบและรับรองคำร้องขอออกหมายจับในคดีอาญาร้ายแรงก่อนยื่นต่อศาล สามารถทำหน้าที่เป็นกลไกกลั่นกรองทางกฎหมาย เพื่อเพิ่มการตรวจสอบความเพียงพอของพยานหลักฐาน ความจำเป็น และความได้สัดส่วนของการจำกัดเสรีภาพ อันเป็นการเสริมสร้างหลักนิติธรรมหลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์ และหลักการถ่วงดุลอำนาจในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ แนวคิดการใช้พนักงานอัยการเป็น “กลไกกลั่นกรองก่อนการออกหมายจับ” (prosecutorial screening model for arrest warrants) ในคดีอาญาร้ายแรง เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนกับประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศไทยในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การยื่นคำร้องขอออกหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 ของประเทศไทย ยังขาดกลไกการกลั่นกรองทางกฎหมายภายในฝ่ายบริหารก่อนเสนอศาล ซึ่งแตกต่างจากระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกา สาธารณรัฐฝรั่งเศส และญี่ปุ่น ที่กำหนดให้พนักงานอัยการมีบทบาทในการตรวจสอบความเพียงพอของพยานหลักฐานและความจำเป็นของการจำกัดเสรีภาพก่อนเข้าสู่การพิจารณาของศาล ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 โดยกำหนดให้คดีอาญาร้ายแรง เช่น คดีที่มี

อัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสิบปี คดีที่มีโทษประหารชีวิต หรือคดีที่กระทบต่อความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ หรือประโยชน์สาธารณะอย่างร้ายแรง ต้องได้รับการตรวจสอบและรับรองโดยพนักงานอัยการก่อนยื่นคำร้องขอออกหมายจับต่อศาล

1.2 ควรกำหนดให้พนักงานอัยการพิจารณาความเพียงพอของพยานหลักฐาน ตลอดจนความจำเป็นและความได้สัดส่วนของการออกหมายจับ พร้อมจัดทำความเห็นเป็นหนังสือประกอบคำร้อง เพื่อให้เกิดกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจภายในกระบวนการยุติธรรม อันจะช่วยยกระดับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนควบคู่กับการรักษาประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายและการปราบปรามอาชญากรรมอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสารที่มุ่งวิเคราะห์โครงสร้างทางกฎหมายและเปรียบเทียบระบบการกลั่นกรองคำร้องขอออกหมายจับของประเทศไทยกับต่างประเทศ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษารายละเอียดเชิงประจักษ์ โดยเก็บข้อมูลจากผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการผู้พิพากษา และทนายความ เพื่อสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการนำระบบการรับรองคำร้องขอออกหมายจับโดยพนักงานอัยการมาใช้ในประเทศไทย

2.2 ควรศึกษาปัญหา อุปสรรค และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในทางปฏิบัติ

2.3 ควรมีการศึกษาผลกระทบเชิงโครงสร้างของการเพิ่มบทบาทพนักงานอัยการในกระบวนการออกหมายจับ โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินคดี ภาระงานของพนักงานอัยการ ประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรม และผลต่อการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพื่อประเมินว่ามาตรการดังกล่าวสามารถสร้างความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมกับการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานได้เพียงใดอีกทั้ง

2.4 ควรมีการศึกษากฎหมายเปรียบเทียบเพิ่มเติมกับประเทศอื่นที่มีกลไกการกลั่นกรองก่อนการออกหมายจับหรือมีระบบควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายสอบสวนในรูปแบบที่แตกต่างออกไป เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหราชอาณาจักร และสาธารณรัฐเกาหลี เพื่อวิเคราะห์ข้อดี ข้อจำกัด และความเหมาะสมของแต่ละรูปแบบ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางปรับปรุงกฎหมายไทยให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรม หลักสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์และมาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลมากยิ่งขึ้น

2.5 ควรมีการศึกษาต่อยอดในประเด็นการกำหนดหลักเกณฑ์คดีที่ควรอยู่ภายใต้การกลั่นกรองโดยพนักงานอัยการก่อนการขอออกหมายจับ ตลอดจนศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการตรวจสอบและรับรองคำร้อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานและลดความล่าช้าของกระบวนการยุติธรรมในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

พจมานพจี ทวีสว่างผล. (2563). การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกจับกุมหรือผู้ต้องหาในคดีอาญา.

วารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 6(2), 211-225.

<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/forensic/article/view/241847>.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (2560, 6 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก.

หน้า 1-90. <https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>.

- วณิชย์ รัตโนภาส. (2565). การออกหมายจับในชั้นสอบสวนกรณีความผิดร้ายแรง. การค้นคว้าอิสระนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย สาขาวิชากฎหมายอาญา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
https://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2022/TU_2022_6301031768_17324_26815.pdf.
- อิสริยาภรณ์ รักขวิณ. (2557). สิทธิในการได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์: ศึกษากรณี ขอบเขตของการตรา กฎหมายกำหนดข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบทางอาญา. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย รังสิต. <https://rsuir-library.rsu.ac.th/handle/123456789/1911>.
- เอกรัฐ ฤชุโรจน์. (2560). ระบบการตรวจสอบการออกหมายอาญา ศึกษาเฉพาะกรณีการสอบสวนของเจ้าพนักงาน ฝ่ายตำรวจ. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย. <https://libdoc.dpu.ac.th/thesis/160997.pdf>
- MGR Online. (2551). “แพะปี่มชิตอนฯ” พ้องแพ่ง สตช.-ผบ.ตร. เรียก 50 ล้าน. MGR สืบค้น 15 พฤษภาคม 2569 จาก <https://mgronline.com/crime/detail/9510000022098>.
- United Nations. (1966). *International Covenant on Civil and Political Rights*. United Nations Treaty Collection. Retrieved May 15, 2026, from https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-4&chapter=4&clang=_en.